

Litterære smutthull

Da Kjersti Anfinnsen hadde jobbet som tannlege i seks år, spurte hun seg selv: Skal du sitte her og bore i førti år til?

Anfinnsen er født i Bodø, stort sett oppvokst i Holmestrand, og studerte til tannlege i Bergen. Etter det fjerde året tok hun fri for å reise verden rundt. Colombia, Sri Lanka og Barcelona utpekte seg som favoritter. Avgangseksamen i odontologi ble avlagt våren 2001, og frem til 2008 jobbet hun i Den offentlige tannhelsetjenesten i Tromsø og Vardø.

Det var i denne perioden spørsmålet meldte seg. Skal det være slik hele livet? Is this it?

– Jeg ble tvunget gjennom en tankeprosess hvor jeg raskt forkastet det mest nærliggende alternativet som ville vært en videreutdanning innen en odontologisk retning. Samtidig begynte jeg uten erfaring som kulturredaktør i ei gateavis i Tromsø, forteller Anfinnsen.

Hun jobbet som frilansskribent på fritiden, satt som redaktør for ulike tidsskrifter, og skrev blant annet for Aftenposten og reisemagasinet Vagabond.

– Noen år senere søkte jeg på Forfatterstudiet ved Skrivekunstakademiet i Tromsø. Helt siden jeg var liten har jeg hatt en idé om at jeg skulle skrive.

På forfatterstudiet møtte hun for første gang andre som ville skrive skjønnlitteratur. Og hun møtte forfattere. Det var starten på en lærerik og tøff periode, hvor hver eneste tekst hun skrev ble utsatt for konstruktiv, men nådeløs kritikk.

– Til andre samling hadde jeg skrevet en vakker novelle om kjærlighet. Den ble rettmessig slaktet.

SAMMENLIGNET MED BUKOWSKI • Trist og forbannet begynte hun på nytt med ny innstilling: Jeg skal faen meg vise dem! Ikke lenge etter rant det ut tekster hvor språk og rytme umiddelbart var etablert rundt en karakter hun ble mer og mer nysgjerrig på. Hun satte fullt trøkk, og gjorde det på sin måte.

– Jeg oppgav fullstendig forsøket på å fremstå som et intelligent menneske, som et godt menneske, brydde meg overhodet ikke om hva noen andre ville komme til å mene. Det var et frigjøringsforsøk, en helt nødvendig prosess for å være fri nok til å kunne skrive godt, sier hun.

Men det var først da Stig Sæterbakken som gjesteforeleser ga dem i oppgave å lire av seg eder og galle, at hun så disse tekstene som starten på en mulig roman. Nå fikk hun høre at det hun hadde skrevet minnet om Charles Bukowski. Gjennom å lese forfattere som Bukowski, Thomas Bernhard og Dostojevskij, ble hun kjent med et bredere segment av litteraturen. Hun leste med større tilstedeværelse og med bevissthet om sitt eget prosjekt.

– Jo lenger ut i romanen jeg kom, jo mer mottagelig ble jeg for materiale utenfra: Et utsagn fra naboen, en

Foto: Rolf M. Aagaard.

stemning fra Thomas Tranströmer, ei låt av Jokke og Valentinerne. Drømmer, fantasi og minner blandet seg inn i romanens univers. Det siste halve året jeg jobbet med *Det var grønt*, hang handlingen og karakterene igjen i hodet mitt nesten uansett hva jeg foretok meg.

Hun begynte å se verden gjennom hovedpersonens misantropiske blick.

– Det var overraskende. Jeg, som er så idiotisk positiv, svartmalte både småfugler og forelskelser. Det var som om det fantes en tredjeperson som slo sprekker i det rådende verdensbildet mitt.

ENSOM TANNLEGE • I romanen *Det var Grønt* er hovedpersonen tannlege. Han bor i en skitten leilighet i en bygård i Oslo, kjøper horer på fredager og ser tennis på TV. Denne nokså angstfylte og isolerte tilværelsen tar en brå vending da hans 11 år gamle sønn

en dag står på døra. Gjennom møtet med sønnen og etableringen av forholdet dem i mellom, vender han tilbake til sin egen barndom og oppvekst. Boka ble jevnt over betegnet som en vellykket debut da den ble utgitt på Kolon Forlag i fjor.

– Selv om jeg var til stede inne i hodet til en person som hadde en helt annen livsanskuelse enn min egen, gikk det likevel lett å skrive så snart språket, rytmen og romanuniverset var etablert. Da jeg kom så langt at jeg måtte ta konsekvensen av alle tidligere setninger og valg, og det ble vanskeligere å ha fremdrift, ble jeg drevet videre av mitt eget prosjekt og av de tilbakemeldingene som jeg nå fikk fra min redaktør, forteller Anfinnsen.

Der hun for noen år siden hadde blitt stadig mer frustrert over den rutinemessige jobben som tannlege, så hun nå dette arbeidet som en pause fra kaos. I de mest intense skriveperiodene var det en lettelse å kunne fokusere på noe konkret.

– Så snart jeg var innenfor de hvite veggene på klinikken, måtte jeg forholde meg til en forskningsbasert fasit. Å arbeide med odontologi og å skrive balanserer hverandre. Dessuten har jeg vidt forskjellige mennesker innom klinikken, som en slags temperatur på samtiden.

DELER DIKT • Hun har tatt litteraturen med seg inn i klinikken, og hvis det passer seg sånn, leser hun gjerne et dikt for pasienten.

– Vi har hatt noen fine seanser. En morgen jeg visste at første pasient var litteraturinteressert, hadde jeg forberedt meg og leste et dikt for henne. Etterpå proklamerte pasienten et dikt som hun kunne utenat, og til slutt kom sekretæren inn og bidro med enda et dikt. Det var en veldig god start på dagen.

ET LIVSPROSJEKT • Anfinnsen opplever litteraturen som et livsprosjekt. Tre dager i uka jobber hun som assistenttannlege i en privat praksis i Oslo,

to dager sitter hun på Litteraturhuset og skriver. Det vanskeligste valget å ta i debutromanen, var å gjøre hovedpersonen til tannlege. Hvordan ville odontologimiljøet reagere på at en tannlege ble fremstilt som en lite sympatisk og forsoffen person? Hun forsøkte ham i mange yrker, men landet til slutt på det hun selv kjenner fra innsiden. Reaksjonene fra kollegaene har likevel så langt vært udelt positive.

– I et psykologisk perspektiv, har jeg også tenkt på kunsten som en videreutdanning innen odontologien. Jeg tror ganske sikkert at jeg har blitt mer sensitiv og flinkere i kommunikasjonen med pasientene, sier hun.

Siden debuten har det blitt mange invitasjoner til litteraturfestivaler og andre opplesninger. Anfinnsen jobber nå med andreromanen.

– Jeg har mange prosjekter innen poesi og prosa som jeg ønsker å realisere. Hva den neste boka handler om er foreløpig hemmelig.

Tone Elise Eng Galåen

Utdrag fra romanen Det var grønt (Gjengitt med tillatelse fra Kolon Forlag):

August: Nok en fredag

For trøtt til å stå opp. For våken til å sove. Jeg veit ikke hvor lenge jeg har liggi her og vridd meg, vendt meg fra den ene sida til den andre, det kan ha gått en time, det kan ha gått fem, mens jeg har prøvd å komme på hva som egentlig er favorittsida mi, og på hvilken måte det ene låret skal ligge under det andre, og hva med leggja? Jeg driver og lytter etter mistenksomme lyder, dem fra naboen klarer jeg lett å kjenne igjen, og folk som smekker igjen bildørene utafør, men så finnes det sånne små lyder som kan være hva som helst, og huet jobber og jobber for å plassere lydene, det kan jo bare være Styggen eller noen som er i boden utafør, men jeg blir mer og mer paranoid jo lengre tid som går, så jeg utelukker heller ikke gjengangere. Et par ganger har jeg vært på dass, pressa ut et par dråper, myst mot speilet mens jeg har grua meg til i morra, og i morra er det fredag. Christense kommer ikke hit lenger, nå er det Steffen som kommer hit hver fredag. Det er dagen da bestemora hans er på Fredheim, og han har fortalt henne at han er hos Trygve hver fredag, han spurte ikke hva som passa for meg,

og jeg kunne ikke akkurat si at jeg hver fredag har et ordna sexliv, så da blei det fredag. Hora mi kunne skvise meg inn seint lørdag, men jeg takka nei.

Man kan jo håpe at man slipper seg sjøl i noen timer.

Av og til er det stille, kanskje har stillheta skylda for at jeg ikke får sove, sikkert ikke, det er dem ugjenkjennelige lydene i nærheta som har skylda. Jeg går ut i stua, setter på musikk, så høyt at den overdøver de ubetydelige lydene, så lavt at jeg lett hører det om noen skulle dirke opp ytterdøra. «Så godt med musikk, nå kommer jeg til å sovne med en gang,» tenker jeg da jeg har kommet meg under dyna igjen, og må arrestere min egen manipulering av meg sjøl. Jeg lar pusten gå sakte og jevnt. Det begynner å krible i beina. Ørsmå muskelkramper. Det kjennes som om tusenvis av småkryp herjer på innsida av huden, kravler seg innover til knoklene, hvor dem lager et yrende bol. Da jeg var hos legen, sa han at det var vanlig, anbefalte mosjon og magnesium. Jeg har allerede putta i meg dagens dose. Jeg tar tak i ankelen og spenner

låret. Strekker først ut det ene beinet, så det andre. Legger meg tilbake i sovestilling som om jeg akkurat har gått til sengs. Prøver å late som om jeg ikke har problemer med søvn. Det er helt naturlig for meg å sovne. Jeg presser kinnet ned i puta, vrir litt på huet, skvetter av lydene i puta, kjenner den dunkende pulsen min i tinninga. Venter. Hører at dagens første buss passerer. Alle timene jeg bruker på å prøve og sove er bortkasta, resten av tida er jeg trøtt. Dødstøtt. Som mormor. «Harru blitt så gammel at du har glømt å daue?» ropte jeg inn i øret hennes forrige gang jeg besøkte hu på gamlehjemmet. Hu var helt borte vekk, som vanlig, hu lever, jo, men egentlig ikke. Vi burde bukke under så snart vi ikke lenger er forplantningsdyktige og unga har flytta ut av huset. Det ville sjølsagt innebære at damene strøyk med først, ganske tidlig faktisk, og kanskje var det nettopp derfor naturen fant opp overgangsalderen, at den enten var et mislykka forsøk på å ta knekken på folk, eller at hormonendringene skulle føre til at folk blei drevet til sjølmord på grunn av ensomheta, ubrukelygheta, hjelpesløsheta og depresjonen, som blir kasta på en helt plutselig fordi kroppen slutter å produsere kjønns hormoner. Men nei da, mormor dauer ikke, enda hu har venta i ti år. Dem kunne bare ha slutta å gi henne hjertemedisiner. Jeg kan tenke meg at hu enser nedleraget hver gang hu våkner i den slitte lenestolen med kink i nakken og diaré i bleia. Pelikanene tar sjølmord ved å fly inn i en fjellvegg når dem blir gamle eller sjuke. Jeg syns det er en glimrende løsning. Kanskje skulle jeg bare stå opp. Se litt på tv. Er jeg heldig, viser dem noe tennis. Best å bli liggende litt til. Jeg sovner sikkert, eller ikke. Jeg myser over mot nattbordet.

Det svir i øya. 04.48.

Jeg har to klokker. Denne vekkerklokka med radio og et lommeur i klinikkfrakken. Det siste virker ikke, men jeg får stadig vekk bruk for det likevel. Ikke for å finne ut av tida, nei da, jeg fisker det overdrevent fram fra brystlomma hvis pasienten prøver seg på å dra ut tida med hverdagspjatt etter behandlinga. Da kikker jeg ettertenksomt ned på uret. Det får som regel folk over dørstokken. Men ikke alle. Noen idioter kan finne på å sette seg godt til rette ved sida av kon-torpulten min. Når tannpina er kureret, har dem så mange

andre plager dem skal lire av seg. Hofta, åreknutene, fordøyelsen, særlig forstoppelsen, urinlekkasjen, ryggbruddet, samlivsbruddet. Liksom dem trur vi står hverandre nært fordi jeg har sitti bøyd over ansiktet dems i en times tid. Det hender jeg kikker på klokka både tre og fire ganger. Nedi der står tida stille.

Men tida går den, og jeg jobber meg gjennom kjeft etter kjeft mens jeg ser fram til å bli ferdig. Men ferdig til hva? Gå hjem for å gjøre hva da? Slokne foran tv, for så å ligge våken hele natta? Jeg savner hora mi. Ei stund var jeg så lei av jobben min at jeg slutta å pusse tenna. Tar ikke med meg jobben hjem liksom. Ha ha. Skylte bare med Vademecum når jeg kom på jobb. Tanntråd har jeg aldri brukt, men jeg prøver daglig å prakke det på pasientene mine. Laga ei regle jeg monotont mante fram. Evy så tegninga og overtok all snakkinga. Hu er omstendelig. Går på repeat. Pasient etter pasient. Prater om tanntråd og fluorskylling hele dagen lang. Noen dager trenger jeg knapt åpne kjeften. Etter hvert blei lukta av meg inni munnbindet uutholdelig. Jeg skjønnte at jeg trengte en forandring. Så jeg tenkte at jeg måtte begynne å tenke. Jeg konkluderte: Jeg lever. Jeg skal dø. Det har tatt meg godt over førti år å ta realitetene innover meg. Jeg har bare drevet med og mot strømmen av folk rundt meg, statens systemer og kroppens kjemi. Jeg har trolig ikke tatt et eneste bevisst valg. I hvert fall ingen av viktighet. Resultatene av helt tilfeldige sammentreff er ikke mindre enn forbanna nedslående.

Jeg skulle aldri begynt å tenke. Har en først begynt, går huet av seg sjøl. Likevel fatter jeg ikke hva jeg gjør feil. Men jeg skjønner noe nå som jeg ikke skjønnte da jeg var tjue år. Kommer jeg til å fatte en masse greier når jeg blir åtti? Da er det jo for seint for det meste. Skjønner godt at folk drikker og doper seg fra vettet. Som mora mi. År etter år med fyll og spetakkel og drittjobber. Vaske gymsaler, romper på gamlehjemmet, busser. Sitte i kassa på Kiwi, tappe pils på Tranen. «Huet ditt mårru ha arva etter faren din. Hva skarru med de toppkarakterer der?» spurte hu meg etter gymnaset. Jeg visste ikke helt. Bare at jeg skulle noe annet, og jeg hadde fått banka inn i huet av morfaren min at jeg kunne bli akkurat hva jeg ville i dette landet. Da mora mi kom hjem

fra rehabilitering med nytt gebiss, søkte jeg meg inn på tannlegehøyskolen. Uten ei eneste tann igjen i kjeften tenkte jeg at hu i hvert fall ikke kom til renne ned dørene på jobben min. Der tok jeg feil. Hu ringer stadig. «Kan du polere opp tenna mine?» «Du,» sier jeg. «Timeboka er full. Kan du bare bruke han tannlegen på Tøyen? Sosialet dekker jo det.» «Kan du værre nødvendig det vel,» sier hu. Veit hva hu vil, komme med gliset sitt til Søstra og Johnny Betong på Hagestuen café og skryte av at den eneste sønnen hennes har blitt til noe. Hu eier ikke skam. Tar spetakkelet ut av kjeften og sender det ei runde rundt bordet. En gang i uka står hu på døra og peker innover. «Jeg har gnagsår i tannkjøttet,» «sopp i ganen,» «gebisset er for løst,» «harru mer lim?» Det tar aldri slutt.

Jeg har gjort noen tarvelige forsøk på forandring, meldt meg inn i Amnesty, donerer månedlig faste summer til Røde Kors og Redd Barna, ringte til og med Leger uten Grenser. Dem trengte ikke hjelpa mi, dem fokuserer på mat og medisiner. Om det var liv jeg prøvde å redde, ville kanskje tilværelsen sett lysere ut for meg. Om jeg var hjernekirurg eller kreftforsker. «Jeg holdt på å miste deg,» ville jeg kunne si, «men jeg fikk stabilisert deg. Velkommen tilbake til livet!» Så ville denne personen sannsynligvis sett livet fra ei lysere side, gleder seg over småfugler, syntes at edderkoppspinn er fascinerende, blitt euforisk av å ete kålrot veldig, veldig sakte, gjort noen drastiske grep som hadde endra hele kursen. Men jeg sier: «Den bakerste tannen din er dessverre død. Hvis du ønsker å beholde den, må vi rotfylle.

Egentlig trenger du den ikke. Jeg anbefaler at vi fjerner den.» Men nei da, folk nå til dags er interessert i å beholde det meste. Råtne rester bakerst i kjeften skal bli som nye, og jeg blir sittende bøyd som et uvær i timevis. Knekte jeksler, herpes, abscesser fulle av gørr, sopp og tannstein. At det kan bli så mye dritt ut av det som liksom skal være menneskets sterkeste substans. Det rakner, etses bort, knekker, fortæres av bakterier og virus. Jeg reparerer elendigheta i de mest forkrøpla posisjoner for at det skal bli så bra som mulig. Forskriftsmessig og forskningsbasert med millimeterpresisjon. Legger meg i selen for at pasientene skal trives. Klistrer på meg smil etter smil og lirer av meg høflighetsfraser. Fyllingene jeg legger er perfekte. Jeg er god. Men det er det ingen som veit, nei da, mange gidder ikke takke engang. Dem klager over priser og skarpe kanter, kaller meg sadist, og dem som aldri blir for-

nøyd, blir jeg i hvert fall ikke kvitt. «Prøv en annen tannlege,» sier jeg og anbefaler i vei. Det hjelper ikke. Dem kommer like forbanna tilbake. Kommer hit med all dritten sin.

År etter år.

Klokkeradioen begynner å spre all elendigheta som har skjedd i verden det siste døgnet. Jeg føler meg litt bedre. Kanskje får jeg til og med trøkt ned ei skive med hvitost og paprika før jeg går på jobb.

Klinikken min ligger i Vika. Jeg går av bussen. Puster dypt inn og dypt ut. Ruller skuldra bakover i en løs og ledig posisjon. På venterommet sitter onkelen min. Han har visst knekt ei tann. Enda godt jeg har få slektninger. Evy tar ham med seg inn på kontoret mens jeg skifter. Han pleide å være okei. Nå rakner det for ham også. Kaller seg sjøl periode-drunker, påstår han har sjoldisiplin.

Jobber fire uker, drekker fire uker. Perfekt, pleier han å si.

«Synger du fortsatt?» spør jeg da jeg kommer inn på kontoret. «Av og til,» svarer han. «Det er jo all denne jobbinga.» Da jeg var liten, pleide jeg å bli med på korøvingene hans. Han stod bakerst, svær og skjeggete, og prøvde å kontrollere den enorme stemmen sin så han skulle passe inn. Jeg sang også med, men ikke sånn at noen kunne høre meg. Sånne sentimentale sanger. Onkel Yngve renser stemmen, harker opp noe grums. Han har prøvd å kamuflere lukta etter en måned på fylla med deo og billig parfyme, men det oser sprit og svette av ham. «Gap opp,» sier jeg. Jeg har gjort dette tusenvis av ganger. Bedøve, borre, fylle og polere. Det er lett. Fingra går av seg sjøl.

«Det gikk jo fint,» sier onkel Yngve, «holdt på å sovne jeg.» Jeg trekker fram lommeuret. «Du må jo værre den beste tannlegen i byen.» Jeg fortsetter å stirre på tida som ikke går. «Takk, heter det,» sier Yngve og ser på Evy. «Han nevøen min har jammen problemer med komplimenter.» «Dem bare preller av ham,» sier Evy. Jeg blir varm i toppen, kjenner at jeg rødmer, jeg må visst være flau. «Har dere noen forslag til hva man kan finne på med en tolvåring?» sier jeg. Evy ramser opp mens hu rydder vekk instrumentene. «Kino, skitur, bowling, lage lasagne, teaterforestilling, mange skryter av Teknisk museum.» Onkel Yngve avbryter henne. «Ta ham med ut i skauen,» sier han. «Han er visst mer interessert i byen,» sier jeg. «Spørs jo hva ungen liker å gjøre,» sier Evy, «er det gutt eller jente?» «En gutt,» sier jeg, «Steffen. Han kommer på besøk i ettermiddag.» «Det er korøving i dag,»

sier onkelen min, «hvis dere kommer, får jeg dratt meg av gårde til kjerka.»

«Kanskje det,» sier jeg. «Ligner ikke deg å drive og sitte barnevakt. Hva skjer'a?» spør Evy. Orda mine sitter langt inne nå, jeg klarer ikke å få dem ut. Inni meg sier jeg til dem at jeg har en sønn, dem ser fortsatt spørrende på meg. Jeg har lyst til å dele det med noen, jeg klarer bare ikke å få ut orda. «Nå?» sier onkel Yngve. «Nei. Ja. Nei,» sier jeg. Jeg skal klare å si det, jeg tar sats, og får jeg ikke sagt det nå, blir det enda vanskeligere å si det neste gang jeg skal prøve, så jeg teller ned: ti, ni, åtte, sju, seks, fem, fire, tre, to, en: «Han er sønnen min,» sier jeg. For en lettelse å få sagt de orda der. Evy og onkel Yngve fortsetter å stirre på meg uten å si noe. «Han er tolv år.» Onkel Yngve dunker ei knytta neve mot handflata så det smeller. Så forteller jeg om mora til Steffen som døde og fredagsbesøka etterpå. Evy ser sjokkert ut, og jeg orker ikke møte blikket hennes, veit jeg kommer til å få høre dette her, hu trur hu veit alt om meg etter så mange år, så mange lunsjer sammen, og så har jeg ikke engang fortalt henne om mitt eget barn, og enda verre, jeg har ikke involvert meg, har ikke vært til stede under oppveksten hans. Det er uforståelig for Evy, jeg ser det på henne, den skuffelsen hu kommer til å belemre meg med de neste dagene blir slitsom. Jeg har ikke sagt noe, mens hu har lagt ut om navn og alder, og det er julekort og dåpsbilder på oppslagstavla av de tre unga hennes, hu prater om dem mellom preik om gardiner og oppussingsprosjekter og ergrelser over mannen og hva som har skjedd i tv-programmet hu akkurat da er mest opptatt av. Hvis Evy virker litt nedfor en periode har jeg pleid å sette meg ned på kveldstid for å se et av programma hennes, Jakten på kjærligheten eller Skal vi danse, for å ha noe å prate med henne om.

Onkel Yngve bryter tausheta i rommet. «Hva gjør dere sammen vanligvis, da?» Han er våt i øya, sperrer dem opp så ikke tårene skal ramle ut. «Vi ser på sport,» sier jeg. «Det er plass til dere begge i generasjonskoret, kan han synge?» «Jeg veit ikke, veit ikke engang om han liker å synge.» Onkel Yngve begynner å grine, skikkelig, han hulker så skuldra rister. Jeg veit ikke hvorfor, kanskje fordi han ikke har unger sjøl.

Etter siste pasient sniker jeg meg av gårde mens Evy rydder, tar en taxi hjemover for å rekke å handle før Steffen står på døra. Legger lasagneplatene utover kjøkkenbenken, vurderer om vi skal dra på korøving eller ikke. Jeg savner den harde benken og de gamle sangene. Mens jeg steiker kjøttdeigen, prøver jeg å komme på andre ting Steffen og jeg kan gjøre sammen. Hvis han ikke liker å synge, får det bli tennis eller Playstation, men sånn kan vi ikke holde på framover, da blir han sikkert spilleavhengig og lever det meste av døgnet i en fantasiverden, og så må jeg hjelpe ham tilbake til virkeligheta. Kanskje ville det blitt mer givende om han fikk skikkelig tannverk. Om han kommer inn døra helt asymmetrisk i ansiktet, han har ikke spist på flere dager, har knapt sovet. «Legg deg på sofaen du,» kunne jeg si, «dette skal jeg ordne, først skal du

få noen dager her på sofaen med antibiotika så hevelsen går ned. Du kan jo ikke gå rundt så skeiv i trynet. Hva trur du jentene sier da?» Trolig vil Steffen kvikne litt til på lørdagen. Søndagen tar vi en taxi til klinikken. Jeg kunne prata om en sommerferie jeg aldri har vært på, fortelle om badestrender og vannsklier og ei jente jeg kyssa. Da vi kommer inn på klinikken, setter jeg på musikk. Han kjenner nesten ikke stikket av bedøvelsen. «Du var veldig flink til å slappe av,» sier jeg. «Det er viktig.» Jeg kan se på ansiktsuttrykket hans at smertene forsvinner. Jeg liker tanna ut. Steffen klarer ikke slutte å le da jeg holder den foran ham. Blodet renner ut fra munnvika. Med en varm klut tørker jeg det bort.

Det ringer på. Jeg løper til porttelefonen og slipper Steffen inn i bygården. Mens jeg venter på at han skal komme seg opp de seks etasjene, setter jeg forma i ovnen. Så stiller jeg meg øverst i trappa. Da guttungen kommer opp, spør jeg om han har vondt noe sted, det hender han har voksesmerter om natta.

Vi spiser foran tv. Barcelona spiller mot Valladolid. Han syns det er kjipt at sommerferien er slutt. Mandag er første skoledag, og han må være sammen med alle dem andre i klassen nesten hver dag, alle dem som veit hva som har skjedd med Vibeke, alle dem som ennå ikke har skjont hva som er viktig og ikke, og folk skal snakke med ham hele tida om moras død, helsesøster, psykolog, barnevern, bestemora, han sier at han har snakka med Vibeke i årevis om at hu skulle dø, han sier at det er godt å komme til meg å få en pause fra all pratinga. «Liker du å synge?» spør jeg. «Hva da?» sier han. «Hva som helst,» sier jeg, «tenkte vi kunne dra på korøving.» Han virker helt likegyldig til korøving, har øya planta på skjermen. «Hvordan musikk hører du på?» «Litt av hvert,» sier han. Jeg kjenner at det begynner å dunke litt inni huet. Går ut på badet for å finne eska med smertestillende. Et par tabletter pleier å avbryte migrena. Medisinhylla er tom. I speilet ser jeg at svetten pipler fram over kinnbeina mine. Jeg skrur på vasken, prøver å komme på hvor tablettene mine er. Tok dem vel med meg på jobb som vanlig. Jeg kaster kaldt vann i ansiktet. Antagelig ligger dem i lomma på klinikkfrakken. Jeg går ut i stua. «Når er det toget ditt går?» spør jeg. Steffen fortsetter å stirre inn i tv-en, svarer at han må dra herfra om et par timer. Jeg går ut i gangen og sjekker jakkelommene, sjøl om jeg veit jeg ikke kommer til å finne noe der. Korrekt. Så leiter jeg i skuffene på badet. Ingenting. Under senga mi ligger bare kubeinet, og i nattbordskuffa finner jeg ikke noe jeg er interessert i akkurat nå. Jeg håper ikke hælvetet slipper løs før guttungen er ute av døra. «Hva leiter du etter?» spør Steffen. «Bursdagsgaven din,» svarer jeg, og den veit jeg hvor ligger, så jeg later som jeg leiter litt til, før jeg henter den øverst i kjøkkenskapet. Han pakker opp, ser fornøyd ut, og det er helt tydelig at han har vært borti en sånn maskin før, for han kobler den til med en gang, spør om jeg vil være med å spille, det vil jeg ikke, ikke i dag. Jeg ber ham skru av lyden. De to neste timene anstrenger jeg meg så lite som mulig.

Eter lasagne, sitter stille, holder kjeft.

Da han endelig må dra, nærmest dytter jeg ham ut i gangen på en klapp på skulder'n-måte. Mens han tar på seg skoa står jeg og holder ytterdøra vidåpen. «Kan jeg overnatte neste helg?» spør han. «Ja,» sier jeg. «Hadet,» sier han. «Ha det bra.» Jeg drar igjen døra. Bli stående på innsida med handa på klinka, panna lent mot kikkehølet, blikket fiksert på sokkene. Lyden av fottrinna til Steffen forsvinner nedover trappene. En skygge starter som en mørk flekk og sprer seg i sikksakk i synsfeltet. Et anfall er ugjenkallelig på gang. Jeg slår av alle lysa, åpner vinduene og stikker det ekspanderende huet ut. Trykket letter ikke. Jeg kan bare vente på hælvet, håpe på total tomhet. Kvalmen krøller kroppen sammen. Jeg krøker meg inn på badet. Kler av meg. Sakte. Skruer på krana, kryper inn i dusjen og legger meg sidelengs på flisene med rævhølet over sluket. Det slamrer i ytterdøra. Steffen brøler at han glømt vantene sine. Han tramper ut i stua. Beskt presser magesyra seg opp i ganen mens jeg kjenner diareen sleike seg nedover skinka mi. Jeg hører meg sjøl stønne. Håper det er såpass lavt at Steffen ikke får det med seg. En ny bølge slår seg gjennom innvolla mine. Steffen dunderer knyttnevene sine mot dodøra. «Går det bra?» brøler han. Jeg tar meg sammen, håper klangen fra flisene ikke avslører meg. «Alt vel,» sier jeg mellom sammenbite tenner. «Perfekt,» legger jeg til. Så spyr jeg noe infernalsk. Helt ute av kontroll. Biter av kjøttdeig, tomatsaus og halvfordøyde pastaplater fyller dusjgulvet. Det går i døra, jeg forbanner meg sjøl stille for at jeg ikke låste den. Nå står han

sikkert og ser på meg. Jeg legger panna mot flisene. Lukker øya. Så bedriten har ingen sett meg før.

Det må være Steffen som har satt ei bøtte ved sida av senga. Er han her ennå? Døra ut til stua står på gløtt. Et svakt lys siver inn. Er det dag eller natt? Jeg er redd bankinga bak høyre øye skal begynne igjen, så jeg konsentrerer meg om å ligge helt stille, lukker øya igjen. Kanskje går det en time, kanskje bare tre minutter, før jeg åpner øya og kjenner etter. Stiv i ledda og uthult på innsida. Jeg hører skrittene hans. Snart står han ved sida av meg, i den hvite t-skjorta og en blå boxer. Han holder fram et glass med vann. Jeg drikker. «Du dro ikke,» sier jeg. Ser opp i taket. «Ringte bestemor og sa at du blei sjuk. Hun syntes også at jeg skulle bli igjen hos deg.» Nå er hu sikkert frustrert over at Steffen har vært sammen med meg hver fredag uten hennes kontroll, og det er sikkert Grethe B. Paulsen også, begge disse damene kommer til å forfølge meg på grunn av vår lille, fine hemmelighet. «Jeg har vaska leiligheta, det trengtes. Vil du ha noe å spise?» Det vil jeg ikke, langt ifra. Jeg rister forsiktig på huet, en lunken klut sklir ned fra panna mi. Han tar glasset. «Hva er klokka?» spør jeg. Han veit ikke, men det er midt på natta. Det er stille. «Du har sovnet i nesten to dager,» sier han. «I morra er det mandag, og da må jeg ta det første toget for å rekke skolen.» «Okei,» sier jeg. Vi ser på hverandre. Blikket hans sier ikke: «Du er alt jeg håpa du skulle være.» Jeg gnir meg i øya. Kanskje det sier: «Stakkars.»